

Hodina výtvarky v parku? Jasně, učení venku by mělo být normální, říká Petr Daniš

12.2.2018 12:00 | PRAHA (Ekolist.cz) - <https://ekolist.cz/>

Dříve děti běhaly venku samy a v osmi letech měly několikakilometrový rádius od domova bez jakékoliv kontroly, říká Petr Daniš (na snímku se svou rodinou). Foto | Pipla / [Foto Havlín](#)

Děti tráví venku čím dál méně času. Dnes jsou to průměrně dvě hodiny denně. Mnozí lidé si myslí, že děti tím ztrácejí vztah k přírodě. Podle Petra Daniše, ředitele vzdělávacího centra Tereza a jednoho ze zakladatelů projektu [Učíme se venku](#), však pouze čekají na probuzení tohoto vztahu. Jedním ze způsobů je začít vyučovat školní předměty v přírodě. O tom, jak se projektu daří, se dozvíte od tohoto čtyřnásobného tatínka, který své děti také učí venku.

Proč dnes tak málo dětí běhá po venku?

Jedním z faktorů jsou nové technologie, které dětem nabízejí zajímavé trávení času, bohužel však často uvnitř. Další příčinou je změna životního stylu rodičů, kteří také tráví méně času venku. A podstatnou roli hraje strach rodičů pustit své děti samotné ven, protože se o ně bojí.

Myslíte si, že dnešní rodiče se o své děti bojí více než dříve?

Ano, dříve děti běhaly venku samy a v osmi letech měly několikakilometrový rádius od domova bez jakékoliv kontroly. Dnes je běžné, že děti nepouštíme ven málem v patnácti letech. Nechat děti pobíhat někde bez dozoru je považováno skoro za zanedbávání dětí. Málokoho dnes napadne poslat děti jen tak ven. Možná někde na vesnici se to ještě udržuje, ale v podstatě to vymizelo.

Celá řada věcí se dá učit venku.

Foto | Justýna Danišová / [Učíme se venku](#)

Jedná se o celosvětový fenomén?

V rozvinutých zemích rozhodně, do rozvojových to dojde také. V některých státech USA nebo provinciích Kanady, například v Illinois či v Ontariu, to došlo tak daleko, že tam platí zákony, které vyžadují, aby rodiče nenechali své děti samotné nejenom venku, ale ani doma do poměrně vysokého věku, třeba až do šestnácti let. Tomu budeme možná jednou u nás čelit také. Potřeba mít děti stále jako v bavlnce je naprosto přehnaná. Neumožňujeme jim naučit se zvládat svůj život a rizika s ním spojená.

Kde se tento přístup vzal?

Jistou roli v tom hrají média, která strach podporují. Když dojde k únosu dítěte, tak to média nafouknou a zveličí. Nepopírám, že případy únosů existují, ale oproti rizikům, kterým vystavujeme statisíce dětí, které držíme doma pod zámek, je tohle hrozba v setinách procent. Přitom opomíjíme negativní důsledky toho, že děti netráví čas venku.

Jaké negativní důsledky toto „držení v zajetí“ na děti má?

U dětí, které nejsou venku, se zvyšuje riziko obezity, slabší imunity a horšího psychického zdraví, včetně čím dál rozšířenějších poruch jako ADHD, dětských depresí a úzkostí.

Naopak díky kontaktu s přírodou jsou děti většinou štíhlejší, zdravější, mají lepší náladu, zlepšuje se jim pozornost a soustředění. Právě proto jsme se rozhodli, že chceme zvýšit čas, který děti tráví venku.

A začali jste tím zrovna na školách. Proč právě školy?

Myslíme si, že role školy je vysoká, protože pokud se některé děti nedostanou ven do přírody ve škole, nedostanou se do ní vůbec. Pro mnohé rodiče to není důležité téma nebo je to nenapadne. A naše varování k těmto rodičům jen obtížně dostaneme. Proto chceme dětem dopřát čas venku právě ve škole. V ní se mohou dostat ven opravdu všechny děti.

Kolik času by mělo být dítě venku během školy? Alespoň hodinu.

Foto | Justýna Danišová / [Učíme se venku](#)

Kolik času by měly podle vás děti trávit venku?

Přijde nám dobré, aby každé dítě bylo v průměru venku aspoň hodinu denně v rámci školní docházky, ať už během hodin nebo přestávek. Chtěl bych zdůraznit, že naším cílem není, aby se všechno učilo venku. Jde nám hlavně o to ukázat, že některé věci se vyloženě hodí učit venku, jiné se při troše dobré vůle dají stejně dobře učit venku jako vevnitř.

A pak jsou věci, které se lépe učí vevnitř, a na to nechceme sahat. Chceme, aby se trochu obnovila rovnováha a ta houpačka od sezení vevnitř se zhoupla trochu k pobytu v přírodě.

Daří se tuhle vizi naplňovat?

Chtěli bychom tuto možnost dopřát všem dětem, zatím však výuka venku probíhá hlavně v mateřských školkách a na základních školách.

Znáte důvody, proč se to ujímá spíše na nižších stupních?

Myslím si, že je to dané tím, že čím starší žáci jsou, tím větší tlak cítí učitelé na to, aby odučili nějaké učivo. Učitelé v mateřské školce a na prvním stupni si mohou celkem bez problému dovolit vzít děti ven. Na druhém stupni je to už náročnější, protože o tom musí vyjednávat s kolegy a také musí připravovat děti na přijímací zkoušky. Někteří se bojí o každou hodinu strávenou jinak než drilem. Na střední škole je tento tlak ještě vyšší.

Může to být i tím, že učení venku připadá lidem jen jako hra pro menší děti?

Asi ano, ale myslím si, že na škole hrou není nic špatného. Hra je silný učební nástroj a mít pocit, že ve hře se děti neučí a jen si hrají, je špatně. Děti se hrou učí mnohem více, než si je většina lidí ochotna připustit.

Druhá věc je, že učitelům na vyšších stupních přijde obtížnější učit venku více předmětů. Rozumím tomu, že je lehčí učit venku přírodopis a výtvarku než třeba jazyky, ale z praxe vím, že se dá učit téměř všechno.

Děti se hrou učí více, než si většina lidí je ochotna připustit.

Foto | Justýna Danišová / [Učíme se venku](#)

Vidíte ještě nějaké další bariéry ze strany učitelů?

Dělali jsme si dotazníkový průzkum mezi učiteli, kteří se do projektu zapojili, a ve zpětné vazbě učitelé často zmiňovali, že problémem není ani tak vnější okolí, jako spíše jejich vlastní pohodlí a lenost. Mnoho z nich nám řeklo, že už předtím si s myšlenkou učit venku pohrávali, ale chyběla jim poslední kapka inspirace, nápadu a odhodlání. Tento typ učitelů má pocit, že když se rozhodne a ví, jak to dělat, tak si to dokáže zařídit.

To se bavíme ale hlavně o lidech, kteří myšlenky už uvěřili. A co ti ostatní?

Myslím si, že učitelé, které to nezajímá, to nechají plavat. Samozřejmě, že chceme skupinu rozšiřovat, ale v současnosti pro nás nemá cenu přesvědčovat vyloženě nevěřící. Chceme podporovat hlavně inovátory a první vlašťovky, kteří udávají trend a ti to potom na ostatní přenesou.

Jak se k tomuto (staro)novému trendu staví česká legislativa?

Naše legislativa není zásadní bariérou. Ale ani něčím, co by naši vizi nějak povzbuzovalo. Ve Skotsku mají učitelé doporučené v závazných dokumentech, že určité aktivity mají dělat venku, jinak výuka předmětu nedává smysl. Ale to u nás zatím vůbec není.

Jediné, co se nás zatím dotýká, je pravidlo, že když jde učitel s dětmi ven, tak by tam měl být jeden dospělý maximálně na dvacet pět dětí. Další věc je, jestli nehrozí problémy, kdyby se něco stalo, ale to je spíše otázka na konkrétní případy.

Jak se k projektu staví ministerstvo školství?

Zatím nemáme žádné ohlasy. Máme zkušenost, že vyjednávat s ministerstvem je obtížné, na dlouhé lokte a mnohdy to ničemu moc nepomůže. Chceme proto nejprve posbírat zkušenosti od učitelů, identifikovat, jestli se s některými bariérami dá něco na ministerstvu dělat s ohledem na zákony a vyhlášky, a potom bychom tam rádi s něčím uceleným přišli. Ale i tak to bude těžké.

Mladá generace nemá vztah k přírodě tak silný, ale když děti začnete pravidelně do přírody brát, tak si začnou ten vztah budovat.

Foto | Justýna Danišová / [Učíme se venku](#)

Je lepší si jet po vlastní ose?

Ano, protože se nechceme zdržovat jednáním, které nemusí nic přinést. Pokud najdeme něco závažného, tak se o vyjednávání pokusíme.

Cítíte nějakou podporu ze strany rodičů a dětí?

Rodiče, které to zajímá, nás velice podporují. O ostatních tolik nevíme. Co se týká samotných dětí, tak ti přímo nám zpětnou vazbu nedávají. Dozvídáme se ji od učitelů, kteří jsou rádi, že jejich žáci jsou s výukou venku spokojení, takže předpokládáme, že to tak je. Po tak krátké době nemáme ještě nějaký formální výzkum, ale učitelé nám píšou, že si děti budují úplně nové vztahy v kolektivu a získávají bližší vztah k učitelům.

Říkám si, jestli se dětem do toho vždycky chce. Třeba jít ven za každého počasí?

Většinou se jim chce, protože přece jenom v porovnání s klasickou hodinou je to něco atraktivnějšího. Na druhou stranu může být spousta aktivit, které děti neumí a musí si na nový styl práce zvyknout. Na začátku jsou děti mnohem více roztěkané a je pro ně těžké se soustředit, protože se doslova potřebují vylítat. Po nějaké době už si na práci venku zvyknou a nejenže je to baví, ale ta práce také přináší výsledky.

Kromě toho, že jsou venku a jsou zdravější, vidíte tam i nějaký pozitivní dopad na vztah k přírodě?

Ano. Ono to možná sice vypadá, že mladá generace nemá vztah k přírodě tak silný, ale když děti začnete pravidelně do přírody brát, tak si začnou ten vztah budovat. Musíme dětem ukázat, že i reálný svět, nejenom virtuální, je zajímavý. Jakmile bude výuka stejně atraktivní, podnětná a přínosná, tak nebudou děti utíkat jenom do mobilů. Je to o tom, jaké příležitosti jim poskytneme.

Co vás na tomto projektu baví nejvíce a co nejméně?

Nejvíce mě baví, že je to smysluplné a že učitelé i další lidé nám dávají nesmírně pozitivní ohlasy. Někteří lidé třeba pochybují, jestli se nám to povede, ale všichni říkají, že je to dobré.

Nejméně mě baví shánění peněz. Jsme blokováni minimem zdrojů. Spoustu věcí děláme po večer jako dobrovolníci, ale tak to nejde dělat dlouhodobě.